ליהוו דוכיס ולא ליהוי יער. מאי עבד ליה יער דקרית ליה נמ: **דבעיתי.** הדוכיס להתגרות בהם כשאין מקום קרוב להם לנוס ולהתחבאות וכשהן קרובים ליער יוצאין בהצטחה: **וזה ויאסף ממנו רום.** שיעלו ממנה דוד ושלמה שהרבו להקריב קרבנות. שלמה זה היה שכרו: **נקללה הוה.** למעט את ישראל ותותה כוותה כלן נתקיימה: **ואלא מאי טיבותיה.** למקום הוא ומיטב רעיס והארץ משכלת: **תן מקום על יושבי.** ואפילו הוא רע נראה להם טוב: **תן תאשה.** תמיד על בעלה ואפי' היא מכוערת ומשחת תן בעיניו: **אחד שגירה דוכיס.** בעון שגירה דוכיס בתינוקות: **תנה.** חד את תליו תרי וחד אשר יומת דו: **מי שקיל כולי האי.** בהאי קרא כתיב שמנה דברים כסף ובגדים וגלן ובקר ועבדים ושפחות וזיתים וכרמים: **כסף ובגדים הוא דשקל.** דכתיב[ע] וילך בכריס כסף בשני מריטים ושתי תליפות בגדים: **בשמנה שרצים.** בפרק שמנה שרצים (שבת קז.): **הגיע עת ליטול שכר.** תורתך בעולם הזה: **אלא מאי טיבותיה.** שמגבהת את המטה מן הארץ ומעמידתו בחוץ [וע"י חוזר אחר העמיד בחוץ] של ישראל בעגלים של ירבעם בחוץ]: **רבנן דתנו.** דומה היה את התלמידים מפני תלישע כשהיה משמש לפניו דכתיב לאחר שפירש ממנו המקום אשר מנחנו יושבין בית המדרש של רבנן לר ממנו[פ] שנתוספו התלמידים שהיה גמוז דומה: **ימי מלכא קטליה לרבנן דתלמידין בקידושין בהאומר לשלומו** (דף פו.): **נעלי שרוי נסוכך.** נשיא היה כלתלמידין בתגיגה (דף טז:): **קס קמייהו שפיר.** כיצדתו: **אלסניא**

ויהי במעשיה: טרוטות. עגולות: **כנך אפה עוסק.** מסתכל בתשת חיש: **אחוי ליה בידיה.** שיקבלנו: **ילר.** של תשמיש תקרבנו בימיו שלא יקוץ בפריה ורביה וכן תיעוד פן יבוא ויחבל את עלמו[ב] ומשם לף היא דתעמה קלה ומס ילדפוה תגא למרחות רעה: **מתני' תגא ותרעה נעדר.** כשהוא מוגן. והאי תגא ליתא הא דתלמידין בכמה דוכתי עגלה ערופה נשמרה מחייה וירידתה לנחל איתן מוסרתה ובמסכת כריתות מוקמינן לה למילתא בפלוגתא דתנאי בפרק בתרא (דף כה.): **כיפרה ספיקה.** היא עשתה את שלה ומס שלא נמלא ההורג נתכפר הספק ולכשנמלא נעשה ולמי ויהרג ומיהו היא בחיסור הגאה היה קיימת דכפרה כתיב בה בקללים: **שניס שומרים לאינו לא היו עורפין.** להא נודע מי הכהו ותע"פ שאינו עכשיו בפנינו לדונו: **נטלה עגלה ערופה.** שהרי מכירין (הן) בהן מי הרגיל בהן להרוג: **לא תפקוד.** על ניתוק נשותיכם לבודקן ומפני מה על בנותיכם כי תזניה ועוד כי הס עס הזונות יפרדו הס עמן נופלין בפלדים הללו: **תשכולות.** מפרש בגמרא[ג] שהכל בהן. עד ימיהן לא היה מחלוקת בחכמי ישראל כולן היו שומרים דבריס כתיתין למשה מסיני והן הלמשונים שחלקו בסמיכת קרבנות ביום טוב כלתלמידין בתגיגה (דף טז.). והוא היה מחלוקת רשון שהיה בישראל בדברי תורה: **בעגיר הודיים המעשר.** שלא יהיו מתוודין בערתי הקדש כו' ס). ובגמרא[ד] מפרש טעמא: **עוררין ונוקפין.** בגמרא[ה] מפרש טעמא:

רב ושמואל חד אמר נם וחד אמר נם בתוך נם מאן דאמר נם יער הוה דובים לא הוו מ"ד נם בתוך נם לא יער הוה ולא דובים הוו וליהוי דובים ולא ליהוי יער דבעיתי אמר רבי חנינא בשביל ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב הובקעו מישראל ארבעים ושנים ילדים איני והאמר רב יהודה אמר רב[פ] לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות ואע"פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה שבשכר ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב זכה ויצתה ממנו רות [ג] שיצא ממנו שלמה שכתוב ביה [1] אלף עולות יעלה שלמה [ה] ואמר רבי יוסי בן חנוי רות בתו של עגלון בנו של בלק היתה תאותו מיהא לקללה הוי [2] ויאמרו אנשי העיר אל אלישע הנה נא מושב העיר טוב כאשר אדוני רואה וגו' וכי מאחר דמים רעים וארץ משכלת אלא מה טובתה אמר רבי חנין חן מקום על יושביו אמר רבי [ז] יוחנן שלשה חינות הן חן מקום על יושביו חן אשה על בעלה חן מקח על מקחו [ו] תנו רבנן שלשה חלאין חלה אלישע אחד שגירה דובים בתינוקות ואחד שמח בו שנאמר [3] ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו תנו רבנן [ו] לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת אל אלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו ולא כיהושע בן

פרחיה שדחפו לאחד [פ] מתלמידיו בשתי ידיו אלישע מאי היא דכתיב [4] ויאמר נעמן הואל קח ככרים וכתיב [5] ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות ומי שקיל כולי האי כסף ובגדים הוא דשקיל אמר ר' יצחק באותה שעה היה אלישע עוסק בשמנה שרצים אמר לו רשע הגיע עת ליטול שכר שמנה שרצים וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם [6] וארבעה אנשים היו מצורעים אמר רבי יוחנן זה גחזי ושלשת בניו ע) [7] וילך אלישע דמשק למה הלך אמר ר' יוחנן שהלך להחזירו לגחזי בתשובה ולא חזר אמר לו חזור בך אמר לו כך מקובלני ממך א) כל מי שחטא והחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה מאי עבד איכא דאמרי אבן שואבת תלה לו לחטאת ירבעם והעמידו בין שמים לארץ ואיכא דאמרי שם חקק לה אפומה והיתה אומרת אנכי ולא יהיה לך ואיכא דאמרי רבנן דחה מקמיה דכתיב [8] ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו מכלל דעד האידנא לא הוה דחיק יהושע בן פרחיה מאי היא כדהוה קא קטיל ינאי מלכא לרבנן שמעון בן שטח אטמינהו אחתיה ר' יהושע בן פרחיה אזל ערק לאלכסנדריא של מצרים כי הוה שלמא שלח ליה שמעון בן שטח מני ירושלים עיר הקודש לך אלכסנדריא של מצרים אחותי בעלי שרוי בתוכך ואני יושבת שוממה אמר ש"מ הוה ליה שלמא כי אתא אקלע להההוא אושפיזא קם קמייהו ביקרא שפיר עבדי ליה יקרא טובא יתיב וקא משתבח כמה נאה אכסניא זו א"ל אחד מתלמידיו [ט] רבי עיניה טרוטות א"ל רשע בכך אתה עוסק אפיק ארבע מאה שפורי ושמתיה כל יומא אתא לקמיה ולא קבליה יומא חד הוה קרי קרית שמע אתא לקמיה הוה בדעתיה לקבוליה אחוי ליה בידיה סבר מדחא דחי ליה אזל זקף לבינתא פלחא אמר ליה חזור בך א"ל כך מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה דאמר מר [ט] בישף והסית והדיח והחטיא את ישראל [פ] תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת: **מתני'** [ב] נמצא ההורג עד שלא [ט] נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר [ג] משנערפה העגלה תקבר במקומה שעל ספק באתה מתחילתה כיפרה ספיקה והלכה לה [ד] נערפה העגלה ואחר כך נמצא ההורג הרי זה יהרג [ה] עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד אומר לא ראית אשה אומרת ראיתי ואשה אומרת לא ראית היו עורפין [ו] עד אחד אומר ראיתי ושנים אומרים לא ראית היו עורפין [ז] שנים אומרים ראינו ואחד אומר להן לא ראיתם לא היו עורפין [ח] משרבו הרוצחנין בטלה עגלה ערופה משבא אליעזר בן דינאי ותחינה בן פרישה [פ] היה נקרא חזרו לקרותו בן הרצחן [פ] משרבו המנאפים פסקו המים המרים ורבי יוחנן בן זכאי הפסיקן שנאמר [ט] לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם וגו' משמת יוסי [פ] בן יועזר איש צרידה ויוסי בן (פ) יהודה איש ירושלים בטלו האשכלות שנאמר [10] אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי [פ] יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר אף הוא בטל את המעוררין ואת הנוקפין

עד

הגהות הב"ח

(פ) גמ' ויוסי בן (יהודה) מז"מ. וע"ב ס"ע יוחנן:

מוסף רש"י

בשביל ארבעים ושנים קרבנות. בין פרים ולמלים, ז פרים ז' מלים ג' פעמים הרי מ"ב בין פרים ומלים (סנהדרין קה:) משבע מזבחות שערך בג' מקומות ועל כל מחד ומחד העלה פר ואיל ושבה י"ד לכל מעמד ומעמד וג' פעמים י"ד עולין מ"ב, וקרבנותיו של בלק הוו שלף לפס מלוה (נדרי כג:). **הגיע עת ליטול שכר שמונה שרצים.** שמנקתי, ולהכי כתיב בהאי קרא שמנה דברים, כנגד שמנה שרצים שבתורה. **ותרעה בעדר.** שהרי עדיין ספק היא, והלכה לה. הלכך לפוליא בהנאה ומקבר מדין כל העגלות העריפות (כריתות כג:).

עה